

NÁSILÍ A PROSTORY S LICENCÍ K PRODEJI ALKOHOLU

Bihem posledního desetiletí se zamìøuje stále vîtší pozornost na pøedvídání, zvládání a potlaèování násilí v prostorách s licenci k prodeji alkoholu (napø. bary a podobná zaøízení) a v jejich okolí. Tento materiál se vìnjuje vybraným preventivním strategiím pouøívaným k potírání takových projevù násilí a také nikterým teoriím, z nichž pøíslušné strategie vycházejí.

Mimo pozornost tohoto materiálu stojí dvì širší související témata, jimiž jsou hustota sítí maloobchodních prodejen nabízejících alkohol a hodiny nebo dny, v nichž je prodej alkoholických nápojù povolen. Existuje celá øada publikací, které se obìma tématy zabývají a pøedkládají důkazy, z nichž nikteré potvrzují a jiné vyvracejí souvislost tìchto otázek s problematikou násilí. Naše zpráva se zamìøuje na odpovìdný provoz zaøízení, která jsou drøiteli licence k prodeji alkoholu, bez ohledu na širší kontext, v němž tato zaøízení existují. Je zde na místi poznamenat, že e pøevážná vîtšina výzkumné literatury v této oblasti se zabývá konzumací alkoholu v anglosaských kulturách. Nicménì je možné získat pouaèení cenná i pro jiné kultury.

Vzhledem k tomu, že e projevy násilí mohou zahrnovat široké spektrum èinností, od slovního napadání až po znásilnění nebo vraždu, stojí za to zde uvést, že e vîtšina preventivních výzkumù zmiòovaných v tomto materiálu se zamìøuje pøedevším na hospodské hádky a rvaèky, zvláštì v pøípadech, kdy by na jejich výskyt mohlo mít vliv vedení podniku prostøednictvím urèitých postupù a odpovìdného chování.

TEORIE

Nejnovìjší teorie vysvìtlující vztah mezi alkoholem a násilím zahrnují environmentální modely. Tyto modely tvrdí, že e pøi vytváøení násilí hraje obrovskou roli fyzické a sociální prostøedí. Homel a Tomsen (1991) docházejí k závìru, že e pravidelné projevy násilí v podnicích, kde se prodává alkohol, nemùž e být omlouváno jako nice, èemu se prostì nedá zabránit a co je pøirozeným důsledkem nezodpovìdné konzumace alkoholu a výtržnického chování návštìvníkù. Arnold a Laidler (1994) uvádìjí, že e nepøetržitý výskyt násilí v tìchto prostorách silnì závisí na místních faktorech odrážejících jak pøístup ze strany vedení podniku tak i vládní pøedpisy.

V nedávné dobì výzkumy identifikovaly pìt skupin možných vysvìtlení násilí vsouvislosti s konzumací alkoholu a násilného chování v prostorách s licenci k prodeji alkoholu. Patøí mezi ni: uèinky alkoholu podnicující riskantní chování, zhoršení kognitivních schopností pod vlivem alkoholu, hyper-emoivní uèinky alkoholu, subkultura „muž nosti“, která je spojována s alkoholem, a tolerantní prostøedí, jež nabízí nikterá zaøízení prodávající alkohol. Zdá se, že e intervenèní strategie jsou nejúspìšnìjší v pøípadech, kdy se zamìøují na jeden nebo více tìchto faktorù (Graham a kol., 2000).

OVLIVŇOVÁNÍ PROSTŘEDÍ

Přestože epifény agrese jsou vícečetné, interaktivní a často individualistické (Pihl a kol., 1993; Hoaken a Pihl, 2000), jedním z nejdůležitějších situačních determinantů je intoxikace (Graham a kol., 1998). Existuje velké množství odborné literatury prokazující spojitost mezi intoxikací alkoholem a agresivním chováním (Hoaken a Pihl, 2000). Proto se úsilí o omezování vysokých úrovní intoxikace v prostorách, kde se konzumuje alkohol, začíná odvíjet mezi důležitou preventivní strategií.

Školení obsluhy a bezpečnostního personálu

Za jeden z konkrétních předpovědních faktorů možného škodlivého chování bylo označeno pokračující obsluhování „zjevně intoxikovaných“ návštěvníků (Stockwell a kol., 1993). Z tohoto důvodu byly vytvořeny specifické programy pro obsluhující personál, které mají předcházet škodám a pomáhat zákazníkům.

Takové programy byly zavedeny ve státním i soukromém sektoru v řadě různých zemí, od Nového Zélandu přes Maltu a Nizozemí až po Velkou Británii. Jejich cílem je poučit obsluhu a bezpečnostní pracovníky o právních a společenských odpovědnostech v souvislosti s podáváním alkoholu a naučit je účinně zasahovat v případě problémů. Podoba programů se v různých zemích liší. Například SIPS (skotský program Server Intervention Programme) se soustředí na vzdělávání obsluhy a personálu, pokud jde o jeho povinnosti, zatímco TIPS (americký program Training in Intervention Procedures for Servers of Alcohol) zdůrazňuje důležitost osobního posouzení pracovníků obsluhy pro omezování případů úrazů pod vlivem alkoholu.

Program TIPS povzbuzuje účastníky kurzů k tomu, aby popisovali situace, s nimiž se setkávají v praxi. Vnímání účastníků kurzů jako expertů ve svém vlastním oboru nemá sloužit jen k vyvolání živější diskuse, ale také ke sblížení teorie a praxe prostřednictvím používání konkrétních příkladů.

Školící programy obsluhy a personálu financuje řada výrobců alkoholických nápojů. Například firma Diageo podporuje v Brazílii program Bartender Project, který nabízí mladým nezaměstnaným lidem barmanský kurz zdůrazňující odpovědnost této práce. Firma Coors USA podporuje program BARS (Being an Alcohol Responsible Server), což je motivační program zaměřený na omezování konzumace alkoholu mladistvými v prostorách s licencemi k prodeji alkoholu. Podobné přístupy vykazují určité úspěchy, zvláště pokud jsou kombinovány s kontrolními opatřeními (Stockwell, 1997; Saltz, 1987; Putnam a kol., 1993).

Styl vedení a design podniku

Další významné metody omezování násilí souvisejícího s alkoholem vycházejí z odpovědného přístupu vedení podniku (Saltz, 1987; Single, 1994). Ukázalo se, že styl a kvalita vedení podniku mají významný vliv na četnost projevů násilí vyplývajících z nadměrné konzumace alkoholu v prostorách s licencemi nebo v jejich okolí (Arnold a Laidler, 1994).

O přesné vymezení oblastí, v nichž může vedení podniku ovlivnit výskyt násilí souvisejícího s alkoholem, se pokoušela řada různých studií. V jedné z prvních pozorovacích studií zabývajících se násilím a veřejnou konzumací alkoholu v Kanadě výzkumníci uvedli, že případy násilí do značné míry souvisely s několika faktory, k nimž patřil podíl opilých zákazníků, kvalita ventilace a míra čistoty (Graham a kol., 1980). Obdobně novozélandská studie provedená zhruba ve stejném období zdůrazňovala důležitost skladby návštěvníků, velikosti skupin, míry konzumace a času stráveného pitím (Graves a kol., 1982).

K celkové atmosféře podniku přispívá jeho velikost i design. Malý prostor s uzavřeným uspořádáním může vyvolat problémy jako jsou nepřehlednost a neefektivní obsluha. Výsledná nepřehlednost může v kombinaci se zvýšeným fyzickým kontaktem mezi návštěvníky vyvolat atmosféru vedoucí k agresivnímu chování (Macintyre a Homel, 1997). V menších prostorách může být rovněž vyšší hladina hluku, což také podle výzkumů ovlivňuje agresivní chování. Na druhé straně, podle materiálů British Institute of Innkeeping, u větších prostor s otevřenějším uspořádáním se ukázalo, že zvyšují pocit nejistoty a osobního nepohodlí, především u návštěvníků ženského pohlaví. Určitou roli hraje také osvětlení, protože oslňující nebo ostré světlo může být vnímáno jako hrozba.

Nedávno došla jedna australská studie k závěru, že míra násilí v prostorách s licencí k prodeji alkoholu může být výrazně snížena změnami ve vedení podniku a v příslušných nařízeních (Homel a kol., 1992). Mezi klíčové oblasti, jichž by se takové změny mohly týkat, patří systém zásobování alkoholem, sledování počtu lidí (přehlednosti), rychlost obsluhy a vztahy uvnitř komunity (Arnold a Laidler, 1994). Je třeba poznamenat, že na spokojenost zákazníků mají prokazatelně vliv také změny ve způsobu vedení a vzhledu podniku, například jiné vnitřní uspořádání nebo větší míra zásahů ze strany obsluhy (Turrisi a kol., 1996). Přehodnocení způsobu vedení podniku může mít dalekosáhlé důsledky, které budou prospíšné samotnému podniku, jeho zákazníkům i širší komunitě (Hauritz a kol., 1998).

Minimalizace škod

Jedním ze způsobů omezování škod způsobených násilným chováním v prostorách s licencí k prodeji alkoholu nebo v jejich okolí je odstraňování objektů, které by mohly způsobit škody, například rozbitých lahví či sklenic. Bylo vyvinuto trvanlivější sklo, které je šestkrát silnější než tradiční pivní sklenice. Když se toto trvanlivější sklo pociťuje jen rozbije, roztříští se na malé kousky, ne na velké stěpy, takže je méně pravděpodobné, že způsobí zranění (Mihill, 1993; Burrrell, 1997; Shepherd a kol., 1993). Jinou možností by bylo nahradit skleněné lahve plastovými. Několik výrobců piva už začalo dodávat na trh plastové pivní lahve. Jiná podobná inovace, zkušební nazývaná „chytrý pivní tácek“, se snaží předcházet násilí vůči ženám. Kápnutím konzumovaného nápoje na tento speciálně navržený tácek mohou ženy testovat, zda do nápoje nebyly přidány různé uspávací prostředky (The Economist 2002).

Se snížením rizika agrese je spojována také dostupnost jídla (Graham, 1985). Kromě toho, že jídlo přispívá ke klidnější společenské atmosféře, zpomaluje jeho konzumace biologický proces intoxikace (Wedel a kol., 1991). Řada podniků také podnikla další opatření v tom smyslu, že rozšířila nabídku nealkoholických nápojů, zahrnujících sodovky, džusy a kávu.

Úroveň intoxikace mohou snížit také určité druhy zábavy. Ukázalo se, že míru konzumace snižuje tanec, hraní her a poslouchání určitého typu živé hudby (Ratcliffe a Nutter, 1979).

Zábava, která poutá pozitivní pozornost návštěvníků, může zabránit agresivním kratochvím (Homel a kol., 1992). Na druhé straně agresivní hudba nebo zábava, například sportovní zápasy, může agresivní chování stimulovat. Rovněž se ukázalo, že neregulované sázky v rámci her, například při kulečnicku, vedou k nehodám a projevům násilí (Gibbs, 1990).

Police a prosazování dohod o předpisu

Existuje řada výzkumů prokazujících, že strategie přísného prosazování předpisů představují účinný způsob omezování problémů v prostorách s licencí prodeje alkoholu a v jejich okolí (Jeffs a Saunders, 1983; McKnight a Streff, 1992; Single a Tocher, 1992; Levy a Miller, 1995; Lang a Rumbold, 1997). Jeden z prvních příkladů takového partnerství mezi policií a prostorami s licencí představuje projekt TASC ve městě Cardiff ve Walesu. S cílem předcházet výskytu zločinnosti v místech, kde je přítomen alkohol, zvýšila policie hlídování v centru města a vyškolila zaměstnance barů a klubů v oblasti zvládnutí potenciálně násilného chování. Také zde proběhla informační kampaň v médiích. Přestože je ještě příliš brzy na celkové vyhodnocení situace v centru města, k dispozici jsou slibné výsledky, pokud jde o počet a závažnost zranění ve dvou velkých klubech v Cardiffu (Maguire, Morgan a Nettleton, 2001).

Nicméně na jiných místech Velké Británie se policejní zásahy zaměřené na omezení konzumace nezletilými osobami, které sestávaly z rozeslání varovných dopisů a návštěv u prodejců, o nichž se ví, že prodávají alkohol nezletilým návštěvníkům, ukázaly jako neúčinné. Hrozba právního postihu ve formě policejního varování neměla vliv na chování těchto prodejců, většinou z důvodu chybějící legislativní podpory (Wilner a kol., 2000).

Z tohoto důvodu se někteří lidé domnívají, že prevence násilí spojeného s alkoholem vyžaduje legislativní opatření, které by umožňovalo trestní postihy zařízení, v nichž opakovaně dochází k násilnostem (Homel a Tomsen, 1991). Jiní navrhují, aby státní orgány delegovaly určitou míru pravomocí na komunitní skupiny a místní orgány (Lang, 1995).

Studie Greelong Accord provedená v Austrálii informuje o úspěšné realizaci strategie, kde se policie zapojila více než jen formou kontroly dohod o předpisu (Rumbold a kol., 1998). Policejní seržanti dostali přiděleny určité „skupiny“ prostor s licencemi k prodeji alkoholu, které navštěvují každých měsíců. Mezi jejich povinnosti patří zajištění komunikace mezi jednotlivými držitelmi licencí, jejímž cílem je omezovat praktiky zjevně podporující nadměrnou konzumaci, například určité slevy na alkohol.¹ Policisté navíc působí jako „poradci“ a pomáhají držitelům licencí vytvářet strategie omezující násilí. Tato forma asistované samoregulace zvýšila ziskovost a zároveň snížila výskyt případů násilí souvisejícího s alkoholem (Rydon a Stockwell, 1997). Zdá se, že v dané oblasti má tento přístup konstruktivní policejní kontroly velmi slibné výsledky.

¹ Je ovšem třeba poznamenat, že v případě zemí mohou protimonopolní zákony bránit konkurentům, aby se domlouvali na cenové strategii či slevách.

KOMBINOVÁNÍ STRATEGIÍ PROSTŘEDNICTVÍM PARTNERSTVÍ

Hlavním rysem dalšího přístupu k omezování násilí v prostorách, kde se veřejně konzumuje alkohol, je rozvoj komunitních intervenčních programů, tzv. dohod. Jde o vytvoření komplexních partnerských programů založených na komunitní spolupráci, které pracují s těmi, kdo jsou nejvíce postihováni násilím v zařízeních prodávajících alkohol, tj. mezi občany bydlícími poblíž příslušného zařízení. Tento přístup představuje využití situace teorie zločinnosti, podle níž je zločin spíše výsledkem nebezpečné situace než nebezpečného jedince.

Takové formální i neformální partnerské dohody byly iniciovány v řadě anglicky mluvících zemí a také ve Skandinávii a v dalších částech západní Evropy. Tyto programy se obvykle zaměřují na dva prvky: vzdělávání a prostředí. Cílem vzdělávání je změnit chování prostřednictvím větší informovanosti a u prostředí jde o změny sociálních a ekonomických systémů. Realizace úspěšného partnerského programu zahrnuje několik kroků. Za prvé musí být vytvořena pravidla a zásady chování. Za druhé je třeba vést manažery podniků k tomu, aby sami sebe začali považovat za odpovědné podnikatele. Za třetí je nutné kontrolovat dostupnost alkoholu prostřednictvím intervencí obsluhovaného personálu. Nejdůležitějším prvkem je podporování motivace k dodržování dohodnutých zásad formou vytvoření takových regulativních opatření, která přesvědčí majitele licencí, že dodržování zásad je finančně výhodné (Hauritz a kol., v tisku). Partnerské programy obvykle koordinuje policie nebo místní orgány samosprávy, které zajistí spolupráci komerčních provozovatelů zařízení prodávajících alkohol a poté vytvoří společné cíle a zásady příslušné partnerské dohody.

Příklady partnerství

Dva nedávné příklady partnerských dohod v Austrálii ukazují, jak velké úsilí je zapotřebí k tomu, aby byl program úspěšný. Během prvního roku existence partnerského programu v populárním turistickém středisku Surfers' Paradise na jihu Queenslandu došlo k výraznému poklesu míry násilí (Homel a kol., 1997). Nicméně jakmile přestalo intenzivní intervenování, pokračování programu už tak úspěšné nebylo. Za hlavní příčinu poklesu úspěšnosti programu bylo označeno nerespektování dohody ze strany držitelů licencí, kteří se místo na dohodu zaměřili na konkurenci mezi sebou (Indermauer, 1999). Podobná partnerská dohoda ve městě Fremantle, což je další oblíbené plážové středisko, byla na počátku hojně propagována v tisku a vnímána jako úspěšná inovace. Ovšem výsledky nezávislého vyhodnocení provedeného po dvou letech od zavedení programu neprokázaly téměř žádné důkazy o snížení počtu násilných činů v okolí místních barů (Hawks a kol., 1998). Soudí se, že u obou dohod se vyskytl stejný problém: nedostatečné úsilí ze strany personálu a prodejců v dlouhodobém horizontu (Indermauer, 1999).

Ve Spojených státech amerických byly podobné partnerské programy zavedeny v malých městech a ve vysokoškolských areálech. Například rektor Washingtonské univerzity ve snaze omezit problémy v dívčích a chlapeckých studentských klubech, k nimž patřilo násilí nebo řízení pod vlivem alkoholu, vytvořil pracovní skupinu složenou ze zástupců policie, hasičů, organizace Washington State Liquor Control Board, sdružení místních obyvatel a členů studentských orgánů a představitelů univerzity. Výsledná smluvní dohoda zavazovala studentské kluby k dodržování určitého kodexu chování, například k odpovědnosti za chování svých členů i mimo univerzitní areál, a v případě potřeby i k jejich nahlášení představitelům univerzity. Příslušné instituce byly dále požádány, aby zajistily své zástupce, kteří budou

policii k dispozici 24 hodin denně, aby mohli vést vzdělávací programy zaměřené na zneužívání návykových látek a problematiku násilí. Dívčí a chlapecké kluby také musely podepsat každoročně obnovovanou písemnou smlouvu s univerzitou a při pořádání akcí musí kromě získání povolení od příslušného státního kontrolního orgánu předem informovat o jejich konání kancelář pro záležitosti studentů (Shanahan, 1995). Po zavedení tohoto programu ztratily tyto chlapecké kluby podporu ze strany univerzity a následně také oprávnění pořádat akce. Výskyt problémů spojených s alkoholem výrazně poklesl.

Univerzita Florida State University, která má přes 30 000 studentů, nedávno hostila rozsáhlý partnerský program zahrnující představitele školy, zástupce organizací pečujících o zdraví veřejnosti, představitele velkoobchodů s alkoholem a pracovníky propagace. Představitelé programu využili finanční podporu jednak ze strany amerického ministerstva školství a jednak ze strany výrobců alkoholu a ustavili ze zástupců všech oblastí poradní orgán, tzv. Hospitality Resource Panel (HRP). HRP se osvědčil při organizování vysoce rizikových propagačních aktivit, k nimž patří například akce umožňující konzumovat libovolné množství alkoholu zdarma, při nichž HRP prosazuje dodržování bezpečnostních pravidel týkajících se obsluhy a celkové bezpečnosti (Alcohol Issues Insights, 2002). Organizace Responsible Hospitality Institute, která iniciuje partnerství mezi vládními orgány, místními podniky a dalšími zainteresovanými stranami, pomohla už dříve míst ve Spojených státech ustavit podobné orgány jako je HRP.

Ve Finsku byly v rámci programu Lahti Projekt realizovány vzdělávací aktivity, na nichž se podílely školy, veřejné knihovny, přední organizace zabývající se zdravotní péčí a rodinná poradenská centra. Výsledkem bylo větší snížení spotřeby alkoholu u těžkých pijanů v Lahti než u konzumentů v jiných srovnatelných oblastech a výrazné zvýšení informovanosti veřejnosti o problematice násilí spojeného s alkoholem (Holmila, 1999).

Novozélandský projekt New Zealand Host Responsibility Program je příkladem mimořádně široce pojeté partnerské aktivity, která od podniků vyžadovala, aby nabízely jídlo, míly v sortimentu nápoje s nízkým obsahem alkoholu nebo nealkoholické nápoje a dodržovaly přísná pravidla týkající se prokazování věku. Podniky účastnící se programu navíc musely intoxikovaným návštěvníkům zajistit náhradní dopravu. Na dodržování těchto požadavků dohlížel kontrolní pracovník přímo v daném podniku a porušení pravidel mělo za následek odebrání licence. Probíhala také silná mediální kampaň, jejímž cílem bylo zvýšit informovanost veřejnosti o těchto pravidlech a důsledcích jejich porušování. Z vyhodnocení programu vyplynulo, že hlavní motivací pro držitele licencí, aby se programu účastnili, byla hrozba ztráty licence a další postihy (Wyllie, 1997).

SHRNUTÍ

Tato zpráva přinesla přehled některých strategií používaných k omezení výskytu násilí v prostorách s licencí k prodeji alkoholu a v jejich okolí. Zabývala se také faktory přispívajícími k bezpečnějšímu prostředí, k nimž patří informovanost o principech obsluhy, pozornost věnovaná fyzickému designu podniku a správné vyškolení obsluhy a bezpečnostního personálu. Zpráva také upozornila na důležitost partnerské spolupráce v rámci širší komunity.

ODKAZY

Alcohol Issues Insights (2002). A Tallahassee tale: university, industry, and public health work to create process with promise. Volume 19, No 5., May 2002.

Arnold, M.J. & Laidler, T.J. (1994). Situational and environmental factors in alcohol-related violence. Report 7 in a series of reports prepared for the *National Symposium on Alcohol Misuse and Violence*. Commonwealth of Australia.

Burrell, I. (1997, June 17). Tougher glasses to cut pub violence. *Independent*, 17 June 1997, p. 8.

Gibbs, J. (1990). Getting kicks from champagne: the alcohol-aggression theories. *Drinking and Public Disorder*, International One Day Conference, The Department of Experimental Psychology, Oxford.

Graham, K. (1985). Determinants of heavy drinking and drinking problems: the contribution of the bar environment. In E. Single and T. Storm (Eds.), *Public Drinking and Public Policy*. Toronto: Addiction Research Foundation.

Graham, K., LaRocque, L., Yetman, R., Ross, J., & Guistra, E. (1980). Aggression and bar-room environments. *Journal of Studies on Alcohol*, 41, 277-292.

Graham, K., Leonard, K.E., Room, R., Wild, C.T., Phil, R.O., Bois, C., & Single, E. (1998). Current directions in research on understanding and preventing intoxicated aggression. *Addiction*, 93, 659-676.

Graham, K., West, P., & Wells, S. (2000). Evaluating theories of alcohol-related aggression using observations of young adults in bars. *Addiction*, 95, 847-863.

Graves, T.D., Graves, N.B., Semu, V.N., & Sam, I.A. (1982). The social context of drinking and violence in New Zealand's multi-ethnic pub settings. In T.C. Harford and L. Gaines (Eds.), *Social Drinking Contexts* Washington, DC: NIAAA.

Hauritz, M., Homel, R., McIlwain, G., Burrows, T., & Townsley, M. (1998). Reducing violence on licensed venues. *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice*, No. 101. Canberra: Australian Institute of Criminology.

Hauritz, M., Homel, R., McIlwain, G., Burrows, T., & Townsley, M. (in press). Reducing violence in licensed venues through community safety action projects: the Queensland experience. *Contemporary Drug Problems*, in press.

Hawks, D., Rydon, R., Stockwell, T., White, M., Chikritzhs, T., McLeod, R. & Heale, P. (1998). The Freemantle Police-Licensee Accord: impact on serving practices, harm and the wider community. Paper presented at the conference *Drug Trials and Tribulations: Lessons for Australian Policy*. Perth, February 6, 1998.

Hoaken, P.N.S., & Pihl, R.O. (2000). The effects of alcohol intoxication on aggressive responses in men and women. *Alcohol and Alcoholism*, 35, 471-477.

Holmila, M. (1999). Community-based prevention of alcohol problems: a case study from Lahti, and its lessons for future prevention research in Finland. In S. Larsson & B.S. Hanson (Eds.), *Community based alcohol prevention in Europe: research and evaluations*. Lund: Lunds Universitet.

Homel, R., Hauritz, M., Wortley, R., McIlwain, G. & Carvolth, R. (1997). Preventing alcohol-related crime through community action: the Surfers Paradise Safety Action Project. In R. Homel (Ed.), *Crime Prevention Studies: Vol. 7, Policing for Prevention: Reducing crime, public intoxication and injury*. Monsey, N.Y.: Criminal Justice Press.

Homel, R., Tomsen, S., & Thommeny, J. (1992). Public drinking and violence: not just an alcohol problem. *The Journal of Drug Issues*, 22, 679-697.

Homel, R., & Tomsen, S. (1991). Pubs and violence: violence, public drinking and public policy. *Current Affairs Bulletin*, 20-27.

Indermauer, D. (1999). Situational prevention of violent crime: theory and practice in Australia. *Studies on Crime and Crime Prevention*, 8(1), 71-87.

Jeffs, W.B., & Saunders, W.M. (1983). Minimising alcohol-related offences by enforcement of the existing licensing legislation. *British Journal of Addiction*, 78, 66-77.

Lang, E. (1995). Community action regarding licensing issues. In T. Stockwell (Ed.), *Alcohol Misuse and Violence: An Examination of the Appropriateness and Efficacy of Liquor Licensing Laws Across Australia*. Canberra: Australian Government Publishing Service.

Lang, E., & Rumbold, G. (1997). The effectiveness of community-based interventions to reduce violence in and around licensed premises: a comparison of three Australian models. *Contemporary Drug Problems*, 24, 805-826.

Levy, D.T.Y., & Miller, T.R.. (1995). A cost-benefit analysis of enforcement efforts to reduce serving intoxicated patrons. *Journal of Studies on Alcohol*, 25, 240-247.

Macintyre, S. & Homel, R. (1997). Danger on the dance floor: a study of interior design, crowding and aggression in nightclubs. In R. Homel (Ed.), *Crime Prevention Studies: Vol 7. Policing for Prevention: Reducing Crime, Public Intoxication and Injury*. Monsey, N.Y.:Criminal Justice Press.

Maguire, M., Morgan, R., & Nettleton, H. (2001). *Early Lessons From the Crime Reduction Programme: Tackling Alcohol-Related Street Crime in Cardiff (TASC Project)*. Home Office Briefing Note. London: Home Office Research.

McKnight, A.J., & Streff, F.M. (1992). *The Effect Of Enforcement Upon Service Of Alcohol to Intoxicated Patrons Of Bars and Restaurants*. Landover, MD: National Public Services Research Institute.

Mihill, C. (1993). UK: French beer glass will reduce injury. *The Guardian*, 16 April 1993, p.8.

Pihl, R.O., Peterson, J.B., & Lau, M.A. (1993). A biosocial model of the alcohol-aggression relationship. *Journal of Studies on Alcohol*, 54, 128-139.

Putnam, S.I., Rockett, I.R., & Campbell, M.K. (1993). Methodological issues in community-based alcohol-related injury prevention projects. In T.K. Greenfield & R. Zimmerman (Eds.) *Experience with Community Action Project: New Research in the Prevention of Alcohol and Other Drug Problems*. CSAP Monograph 14. Rockville, MD: Center for Substance Abuse Prevention.

Rumbold, G., Malpass, A., Lang, E., Cvetkovski, S., & Kelly, W. (1998). *An Evaluation of the Geelong Local Industry Accord*. Fitzroy, Vic: Turning Point Alcohol and Drug Centre and the Victorian Police.

Rydon, P. & Stockwell, T. (1997). Local regulation and enforcement strategies for licensed premises. In M. Plant, E. Single, & T. Stockwell (Eds.). *Alcohol: Minimising the Harm. What Works?*. New York, NY: Free Association Books Ltd.

Saltz, R. (1987). The roles of bars and restaurants in preventing alcohol-impaired driving: an evaluation of server training. *Evaluation in Health Professions*, 10, 5-27.

Shanahan, M. (1995). Solving campus-community problems. *FBI Law Enforcement Bulletin*, 64(2), 1-5.

Shepherd, J.P., Huggett, R.H., & Kidner, G. (1993). Impact resistance of bar glasses. *The Journal of Trauma*, 35(6), 936-938.

- Single, E., & Tocher, B. (1992). Legislating responsible alcohol service: an inside view of the new Liquor Licensing Act of Ontario. *British Journal of Addiction*, 87, 1433-1443.
- Single, E. (1994). What can we do about problematic drinking environments: licensing initiatives in Canada. Paper presented at the *Perspective for Change Conference*, Rotorua, New Zealand.
- Stockwell, T. (1997). Regulation of the licensed drinking environment: a major opportunity for crime prevention. In R. Homel (Ed.), *Crime Prevention Studies: Vol 7. Policing for prevention: Reducing crime, public intoxication and injury*. Monsey, N.Y.: Criminal Justice Press.
- Stockwell, T., Lang, E., & Rydon, P. (1993). High risk drinking settings: the association of serving and promotional practices with harmful drinking. *Addiction*, 88, 1519-1526.
- The Economist (2002). Cheers, mate! A smart beer mat may help to stop drug-facilitated rapes. 30 May, 2002.
- Turrisi, R., Nicholson, B., & Jaccard, J. (1996). *A cognitive analysis of server intervention policies: Perceptions of college customers*. Department of Psychology, Boise State University Boise, Idaho. Unpublished manuscript.
- Wedel, M., Pieters, J., Pikaar, N., & Ockhuizen, T. (1991). Application of a three-compartment model to a study of the effects of sex, alcohol dose and concentration, exercise and food consumption on the pharmacokinetics of ethanol in healthy volunteers. *Alcohol and Alcoholism*, 26(3), 329-336.
- Wilner, P., Hart, K., Binmore, J., Cavendish, M., & Dunphy, E. (2000). Alcohol sales to underage adolescents: an unobtrusive observational field study and evaluation of a police intervention. *Addiction*, 95(9), 1373-1388.
- Wyllie, A. (1997). Evaluation of a New Zealand campaign towards reduction of intoxication on licensed premises. *Health Promotion International*, 12 (3), 197-207.

ICAP (International Center for Alcohol Policies; Mezinárodní centrum pro politiky v oblasti alkoholu) se snaží napomáhat snížení míry zneužívání alkoholu po celém světě a propagovat správné chápání role alkoholu ve společnosti prostřednictvím dialogu a partnerství, do nichž zapojuje odvětví výrobců alkoholu, instituce zabývající se problematikou zdravotnictví a jiné subjekty zabývající se politikou v oblasti alkoholu. ICAP je nezisková organizace, kterou finančně podporuje dvanáct hlavních mezinárodních společností vyrábějících alkoholické nápoje.

Další zprávy ICAP (*ICAP Reports*) se vinnují tímto otázkám:

- **Číslo 1:** Bezpečná konzumace alkoholu: srovnání materiálů *Výživa a vaše zdraví: Stravovací zásady pro Američany a Rozumná konzumace alkoholu*
- **Číslo 2:** Problematika „tíže koho pít“
- **Číslo 3:** Etikety upozorňující na zdravotní rizika
- **Číslo 4:** Věkové hranice v oblasti konzumace alkoholu
- **Číslo 5:** Co je „standardní alkoholický nápoj“?
- **Číslo 6:** Vládní politiky týkající se alkoholu a těhotenství
- **Číslo 7:** Odhadování nákladů spojených se zneužíváním alkoholu: vývoj směrem k přístupu rozlišujícímu jednotlivé skupiny
- **Číslo 8:** Kdo jsou abstinenti?
- **Číslo 9:** Samoregulace v oblasti reklamy na alkoholické nápoje
- **Číslo 10:** Alkohol a „zvláštní populace“: biologická citlivost
- **Číslo 11:** Koncentrace alkoholu v krvi – limity v různých zemích světa

International Center for Alcohol Policies
1519 New Hampshire Avenue, NW
Washington, DC 20036, USA
Telefon: 202-986-1159
Fax: 202-986-2080
Web stránky: <http://www.icap.org>